

Predgovor

Posle svega što nam se negativno dešavalo tokom XX veka, koja su za srpski narod otpočela pred početak I svetskog rata i nastavila se nakon završetka II svetskog rata i dolaska na vlast komunističke kulturno-civilizacijske opcije, postoje brojni razlozi da otvorimo pitanje filosofije života srpskog i bilo kojeg balkanskog čoveka.

- ❖ Komunisti su među ljude uveli novu filosofiju života, koja je započinjala prijemom u pionirsku, omladinsku i studentsku organizaciju, a nastavilo se sa obaveznim članstvima u najširoj narodnoj (tzv. socijalističkom savezu), radničkoj (sindikatu) i komunističkoj elistističkoj (Savezu komunista) organizaciji:
 - pionirska i omladinska organizacija su trebali biti zamena za porodični odgoj i sticanje porodičnih navika, običaja i tradicija, što je u vidu sabornosti, inače bila istorijska paradigma srpskog naroda;
 - komunističko studentska i partijska organizacija trebale su postati kolevka odgoja i obrazovanja za kolektivno (državno) preduzetništvo.
- ❖ Komunisti su, nakon što je oko 10% stanovništva bilo obuhvaćeno aktivnim članstvom u različitim političkim organizacijama, na taj način postavili jedinstvenu filosofiju života ljudi, koja se sastojala od karijerističkog "marširanja kroz institucije" – umesto sticanja sklonosti prema porodici, profesiji, odgovornosti prema radu, itd:
 - kontrolom svih područja kulturne, društvene, političke, ekonomske i svake druge delatnosti čoveka, ostvarili su potpuni uvid i kontrolu nad filosofijom života čoveka – koja se transformisala iz individualne u kolektivnu filosofiju života, prema kojoj je čoveku izostala potreba da kreira svoju sopstvenu filosofiju života.
 - šansu za uspešnu karijeru u profesiji, imali su samo pripadnici komunističkih političkih organizacija, posebno ako su se nalazili u poziciji profesionalnih funkcionera;
- ❖ Komunisti su projektom planiranja, organizacije i kontrole individualnog i društvenog života učinili ljude nesposobnim i nespretnim da preuzmu rizike i odgovornost za sopstveni život, opstojnost i život svoje porodice, jer su se nalazili pod kulturnom, obrazovnom, političkom, socijalnom, ekonomskom i finansijskom paskom institucija vlasti:
 - kulturni, društveni i ekonomski život se odvijao bez postojanja svima jasnih vrednosnih orijentacija i verovanja da se individualna vrednost determiniše kriterijem individualnih sposobnosti, znanja i doprinosa;
 - jedinstveni kriterijum vrednosti čoveka bila je pripadnost političkoj partiji na vlasti, odnosno, partijskoj nomenklaturi, što je bila osnova za negativnu kadrovsku selekciju.
- ❖ Komunisti su ostvarili društveno-politički projekt sistema koji je stimulisao da se gotovo polovina stanovništva, a još veći broj radno aktivnog i relativno obrazovanog stanovništva, nađe izvan granica nacionalne države, u potrazi za državom u kojoj bi njihove sposobnosti i sklonosti mogle da dođu do izražaja i na taj način osiguraju život za koji su smatrali da je dostojan njihove vrednosne orijentacije.

Komunisti su nam postavili kulturno-civilizacijski projekt i ostavili u nasleđe filosofiju života u okviru koje individua nije slobodna i suverena, pa onda niti ne vidi racionalnu

moгуćnost opstanka, preživljavanja i razvoja bez da se uključi u odgovarajuću političku partiju na vlasti:

- ❖ građani preživljavaju u strahu od promena, a promena se koristi isključivo kao šansa da se stekne bolji politički položaj i time izvori za sticanje ekonomske moći;
- ❖ građani su podeljeni na političke i nepolitičke ljude, sledbenike, u okviru koje se vrtuške tzv. ljudi ovlašteni za političko delovanje, preobraćaju iz jedne u drugu političku partiju, uvek iz političke partije koja je izgubila vlast (komunistička, neo-komunistička, kriptokomunistička, nacional-šovinistika, itd.) u političku partiju (tobožnu demokratsku) koja je osvojila vlast;
- ❖ politički ljudi su elita (lideri, od kojih se za mnoge ne zna ni ko su ni šta su, niti imaju bilo kakve dokazane vrednosti) političkih partija, koji ne dopuštaju nikakve mogućnosti rasprave o istorijskim krupnim pitanjima, nego samostalno o svemu odlučuju, pozivajući se uvek na tobožnju izvornu volju naroda;
- ❖ nepolitički i obični ljudi nikako da dobiju šansu da poprave svoje urušeno samocenjenje i samopoštovanje, ličnu odgovornost, inicijativu i spontanost, da se osele učesnicima u odlučivanjima;
- ❖ organizacija društvenog, političkog i ekonomskog života, bez obzira ko na vlasti bio (komunisti, neo-komunisti, kripto-komunisti, nacionalisti, demokrati bilo koje političke orijentacije) postavljena je tako da omogućava klasičnu političku borbu političkih lidera za političku vlast i sticanje ekonomske moći političkoj nomenklaturi, partijskim sledbenicima i svojoj rodbini

Tragično razdoblje po srpski narod i druge balkanske narode bez sumnje je poslednja decenija XX veka, kada su na vlast dospeli neo-komunisti, kripto-komunisti i nacional-šovinisti, beskrajno ambiciozni ljudi nošeni nagonom volje za sopstvenim bogatstvom, koji su sve državne institucije podredili sopstvenom bogaćenju i bogaćenju svojih istomišljenika, te na taj način u potpunosti devalvirali prirodne institute znanja i sposobnosti. Upravljanje državom, državnim i javnim preduzećima, kao i tzv. privatno preduzetništvo odabrane elite, bilo je potpuno nelegalno, mada legalno sa stanovišta institucija sistema kojeg su sami za sebe kreirali.

Retki su slučajevi u istoriji naroda i država da se u jednom razdoblju okupi grupa istomišljenika sa tolikom insuficijencijom etičnosti i moralnosti, kao što se to desilo srpskom i drugim balkanskim narodima prethodne Jugoslavije.

Sada se bespotrebno troši vreme u objašnjavanju kako da se tim ljudima dopusti da im nelegalno prisvojeno legalizuje. Izmišlja se termin ekstra profit da bi se došlo do poreza na ekstra profit. Istine radi treba pojasniti da je profit centralna kategorija tržišne privrede, pa ako zanemarimo merkantiliste (koji tumače da profit potiče iz neekvivalentne razmene u spoljnoj trgovini), fiziokrata (da profit dolazi od zemljišne rente), te prihvatimo objašnjenje Smitha, Marshalla, Schumpetera, Keynesu, Knightu, Samuelsona i Howtreya, osnivača klasične i savremene ekonomske nauke, onda se do profita dolazi u uslovima delovanja ekonomskih zakona, tržišnih mehanizama (ponuda i tražnja, konkurencija) i tržišnih kriterijuma (konkurentnost) preduzetničkog društva. U nas u vreme kada su na vlasti bili neo-komunisti, kripto-komunisti i nacional-šovinisti tržišne privrede, preduzetničke ekonomije i inovativnog preduzetništva nije bilo, pa nije moglo biti ni profita, dakako ni ekstra-profita, nego se radi o političkom nasilju i ekonomskoj otimačini koju valja sankcionisati pravnom normom – oduzimanjem nelegalno stečene dobiti.

U procesu obnove građanskog demokratskog društva, tržišnih institucija i instituta, u kojem je veoma značajan proces privatizacije državne i društvene imovine u privatnu, veoma

važna faza jeste sankcionisanje masovne krađe koja nam se dešavala poslednjih desetak godina XX veka, a ono se pre svega podrazumeva oduzimanje stečene imovine. Jasno je da ovaj proces neće moći izvesti ni jedna od aktualnih političkih partija bez obzira na njihovu demokratsku orijentaciju, i da će on biti realizovan od sadašnje generacije studenata, koja stasava da preuzme odgovornu ulogu u razvoju društva i privrede prema kriterijima znanja i sposobnosti.

U vezi sa prethodno prezentovanim posledicama, postavlja se pitanje da li srpski čovek ili uopšte bilo koji čovek na Balkanu ima perspektive u sopstvenoj zemlji. Statistike nas upućuju na zaključak da na balkanskom prostoru nema nikakve perspektive s obzirom da ga masovno napuštaju svi oni koji veruju u sebe, svaki koji veruje da može živeti dostojno i da može biti uspešniji u drugoj zemlji nego u sopstvenoj. Postavlja se realno pitanje zašto ne mogu biti uspešni na Balkanu u sopstvenoj, sada nacionalnoj državi, koju imaju gotovo svi? Odgovor je veoma jednostavan. Balkanski narodi uprkos činjenici da su oprobali u teoriji sve poznate državno-pravne oblike, nisu do sada imali demokratsku državu. Iskustvo drugih, uspešnih naroda i država, pokazuje da demokratiju treba učiti. To, na prvom mestu, podrazumeva prihvatanje različitosti i drugosti, jer, ako svi jednako misle – kako je to govorio čuveni poljski satiričar Jirži Leh, onda svi plitko misle. Dakle, demokratija predstavlja misleće ljude sklone da budu uspešni, tj. da poseduju sopstvenu filozofiju života baziranu na uspehu.

Ako vam je kada do ruke dopala autobiografija uspešnog u životu čoveka – bez da ulazimo u raspravu o tome šta se smatra uspehom u životu, onda se moglo zapaziti da je on imao filozofiju života. Neću tvrditi da će oni koji pročitaju ovu knjigu biti uspešni ljudi, s obzirom da se uspeh u životu može meriti na različite načine, ali moram ustvrditi da bez filozofije života i bez orijentacije na filozofiju kao izvoriste svih saznanja i znanja nije moguće ostvariti sretan i zadovoljan život. Bez sumnje je da svaki čovek, bez obzira na njegovo obrazovanje i znanje, svesno i nesvesno, poseduje filozofiju života. No, mi svoje studente nagovaramo na novu filozofiju života, svrhu života koja se osniva na principima kontinuelnog sticanja i upotrebe znanja kao osnovnog resursa novog Milenijuma.

Znanje je najznačajniji resurs koji se učenjem obnavlja i uvećava. To je jedini i jedinstveni nepresušni resurs koji ne zagađuje ljudsku okolinu, nego je čini vrednijom, sretnijom i zadovoljnijom. Zato su pametni oni narodi koji ulažu u ljude, znanje i nauku koji se obrazuju i obučavaju, jer veruju da je jedino na taj način mnoguće opstati na dugi rok.

Nesretni su narodi koji su zadovoljni što su zadovoljni i sretni što žive u bedi.

Nesretni su narodi kojima vladaju neznalice.

Srpski je narod čitav XX vek, osim nešto na samom početku, bio nesretan narod.

Da bi izbegli zamku neznanja i robovanja iluzijama, dogmama i zabludama, potrebno je osnovati sopstvenu filozofiju života, koja će se temeljiti na principima sticanja aktuelnog znanja potrebnog za pozicioniranje u društvenoj lestvici vrednosti. Prema mojem mišljenju ti bi principi, trebali obuhvatiti sledeće sastavne elemente:

⇒ **Kreiranje sopstvene filozofije života:**

- ❖ Osmišljavanje vizije budućnosti – odgovorom na pitanje šta stvarno želim postati;
- ❖ Osmišljavanje misije – odgovorom na pitanje koja je svrha mog života;
- ❖ Stvaranje ciljeva – koji je krajnji cilj koji želim i mogu ostvariti;

⇒ **Upravljanje sopstvenim životom** (kojeg prevodimo kao total quality management), u smislu razvoja optimalnog:

- ❖ Planiranje sopstvenog života:
 - ciljeva i načina njihovog ostvarivanja;
 - usvajanje etičkih normi i moralnih standarda;

- ❖ Organizovanja sopstvenog života radi postizanja postavljene vizije budućnosti, realizacije misije i ciljeva koji se žele ostvariti na dugi, srednji i kratki rok;
- ❖ Kontrola ostvarivanja postavljene vizije, misije, ciljeva, etičkih i moralnih normi, te upotrebljenih načina njihovog ostvarivanja;
- ⇒ **Kreiranje programa učenja i kontinuelnog aktualiziranja znanja:**
 - ❖ Orijentacija na duboko znanje;
 - ❖ Orijentacija na aktuelno znanje;
 - ❖ Pismenost;
 - ❖ Komunikativnost;
 - ❖ Informatičko obrazovanje;
- ⇒ **Internacionalizacija života**, u smislu:
 - ❖ Razvoj sklonosti učenja od najboljih;
 - ❖ Razvoj sklonosti takmičenja sa najboljim;
 - ❖ Planiranje odlaska u inostranstvo radi sticanja međunarodnog iskustva;
- ⇒ **Razvijanje programa sretnog i zdravog života** (ekologija života):
 - ❖ Osnivanje bračne zajednice i prosperitetne porodice;
 - ❖ Negovanje drugarstva i prijateljstva;
- ⇒ **Razvijanje sopstvenog identiteta:** osmišljavanje nečega što će čoveka razlikovati od drugih ljudi, kao što se inače fizički i po drugim kriterijumima razlikuju.

Izvesno je da živimo vreme u kojem će, s obzirom na značaj vizije budućnosti i lične misije kao razloga i svrhe postojanja, sticanje znanja predstavljati dominantnu orijentaciju mladih generacija. Takođe, usled razvoja savremenog komunikacijski-informacijskih sistema, u narastanju su novi i savremeni metodi i tehnike učenja i studiranja. To su razlozi da se studentima MM College ponudi na izbor i ovaj rukopis.

Podučavanje efektivnom učenju i sticanju znanja predmet je istraživanja brojnih pedagoga, psihologa i andragoga. O tim nalazima postoje na srpskom jeziku brojne knjige i uputstva, uključujući i ona koja sugerišu kako se brzo čita i kako se postiže savršeno pamćenje. Dobro bi bilo neku od njih u originalnoj verziji pročitati. Svaka od njih, na svoj će način, doprineti povećanju koncentracije, učenju, polaganju ispita, kreativnom razmišljanju i na taj način biti u funkciji sticanja upotrebnog znanja.

Nas će u ovom rukopisu, za potrebe primenjene ekonomije, kakve su naučne discipline savremeni menadžment, inovativno preduzetništvo i marketing, interesovati pristup sticanja upotrebnog znanja, kreiranjem mape individualnog i grupnog uma kod studenata. Zato će interpretacija građe biti izvedena za potrebe savremenog menadžmenta i marketinga, vodeći računa o tome da se zadovolje kriterijumi operativne primene znanja.

Primena znanja nije moguća bez širokog pristupa obrazovanju, počev od filosofije, etike, estetike, logike, socijalne psihologije, marketing psihologije, itd. pa do stručnih predmeta, s obzirom da je osnovni cilj sticanja znanja za potrebe upravljanja tržišnim poslovanjem upoznavanje čovek i okruženja u koje se odvija sadašnjost i u kojoj će se dešavati budućnost.

Svaki pojedinac poseduje znanje i način posmatranja koji su svojstveni isključivo njemu, pa je od velike koristi kada sa drugima radi na rešavanju problema, otkrivanju novih šansi i mogućnosti, bez čega, kada je profesija marketinga u pitanju, nije moguće kreiranje bez grupnog mapiranja uma. Svrha preduzetničke, menadžment i marketing poslovne filosofije jeste orijentacija na tržište preko poslovne orijentacije na potrošače, kreiranjem vrednosti koju potrošači očekuju i kreiranje prednosti koju konkurencija ne očekuje, na način (strategije) da se one održe u što dužem vremenskom razdoblju.

Tokom grupnog brejntorminga, mapa uma predstavlja spoljni odraz, grupnog konsenzusa koji se pojavljuje, a zatim postoji i grupno sećanje. Tokom čitavog procesa grupnog mapiranja uma, pojedinačni mozgovi kombinuju svoju energiju da bi stvorili poseban "grupni mozak". Grupna mapa uma kod pojedinca odslikava evoluciju ovog višestrukog "bića" i beleži razgovor koji se odvija unutar njega. U idealnom slučaju, nije moguće razlikovati grupnu mapu uma od mape koju je stvorio samo jedan veliki mislilac, što jasno ukazuje na prednosti grupnog mapiranja uma.

Eksperimentalna istraživanja pružila su podršku sugestiji da beleženje saznanja i pitanja u formi mape uma dovodi do mnogo boljeg razumevanja materije koja se uči. Dakle, mnogo su veće koristi raditi u paru ili u grupi, nego sam; mnogo je bolje učestvovati u aktivnoj konverzaciji o materiji koju učite, nego učiti u tišini. Aktivna rasprava o temi koju učite vodi većoj efikasnosti prilikom obrade dobijenih podataka i informacija, kao i boljem prisećanju, s obzirom da rasprave sa drugima rezultiraju jedinstvenim uglom posmatranja i asocijacijama svake jedinke koja daje doprinos većoj, globalnoj mapi uma, kao i integrisanijem učenju.

Zadatak koji je ovim naslovom stavljen pred pisce nije nimalo lagan, al, s obzirom da je autor nošen snagom volje da što više sopstvenog znanja i iskustva prenese mladim naraštajima, za očekivati je da će oni kojima ova knjiga dopadne u ruke u njoj tražiti što više praktične koristi za sebe. Naravno da će sve primedbe, posebno studenata – onih kojima je knjiga namenjena, biti sa zadovoljstvom prihvaćene i u drugo izdanje ugrađena.

Akademik prof. dr Milan Galogaža